

Naturskyddsforeningen

Lantbrukets väg framåt

10:00-10:55

Medverkande: Pim Bendt, Jan Carleklev, Anna Isaksson,
Göran Roman, Tobias Larsson

Lantbruket, samhället och den biologiska mångfalden

Naturskyddsföreningen

De självklara målen

- Naturen ska må bra.
- Lantbrukaren ska ha det bra.
- Sverige ska ha en trygg livsmedelsförsörjning.

Idag

Låt gå

Låt gå

Möjlig framtid

Varför är vi inte här?

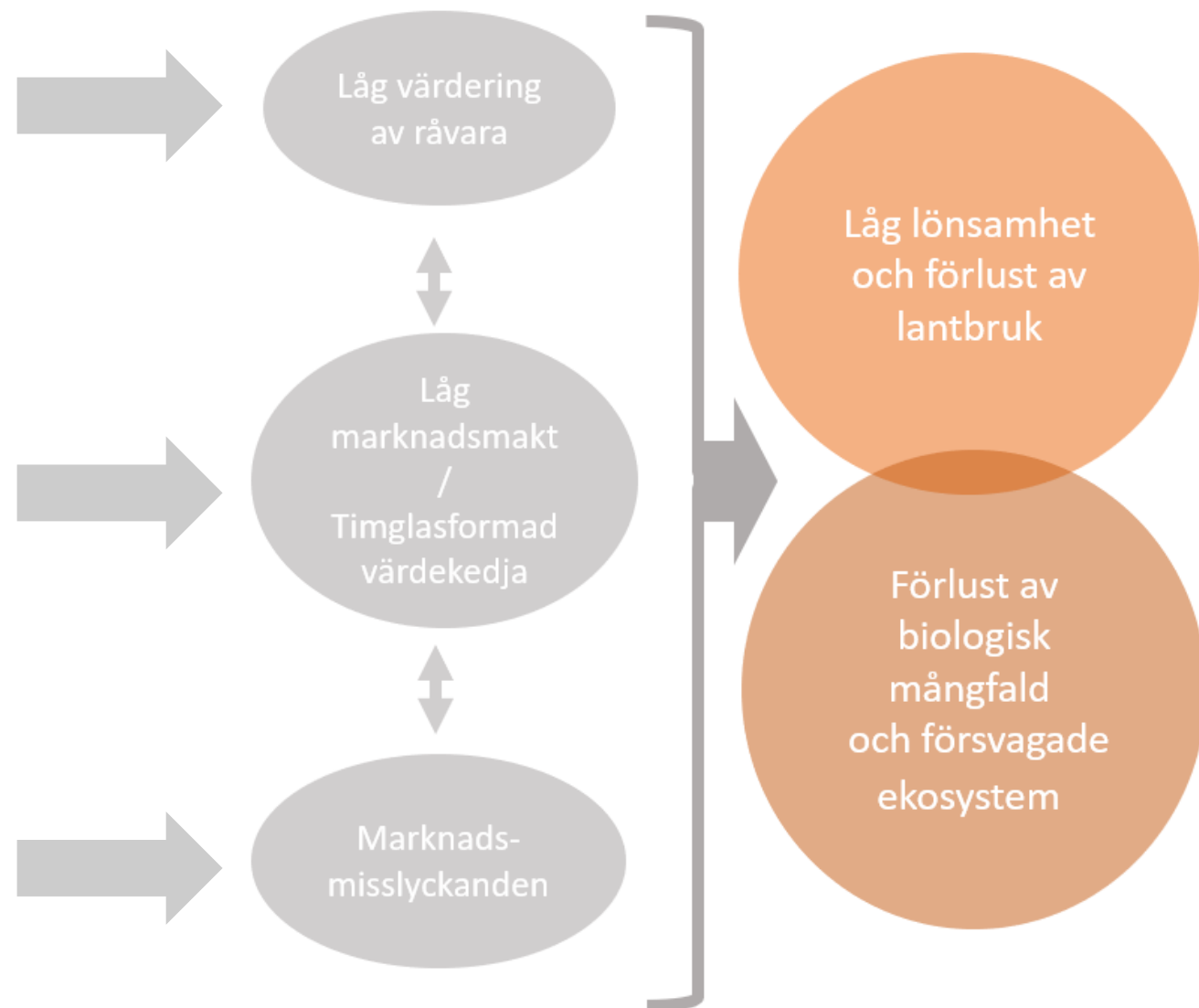
Naturskyddsföreningen

Det lönar sig inte på gårdsnivå.

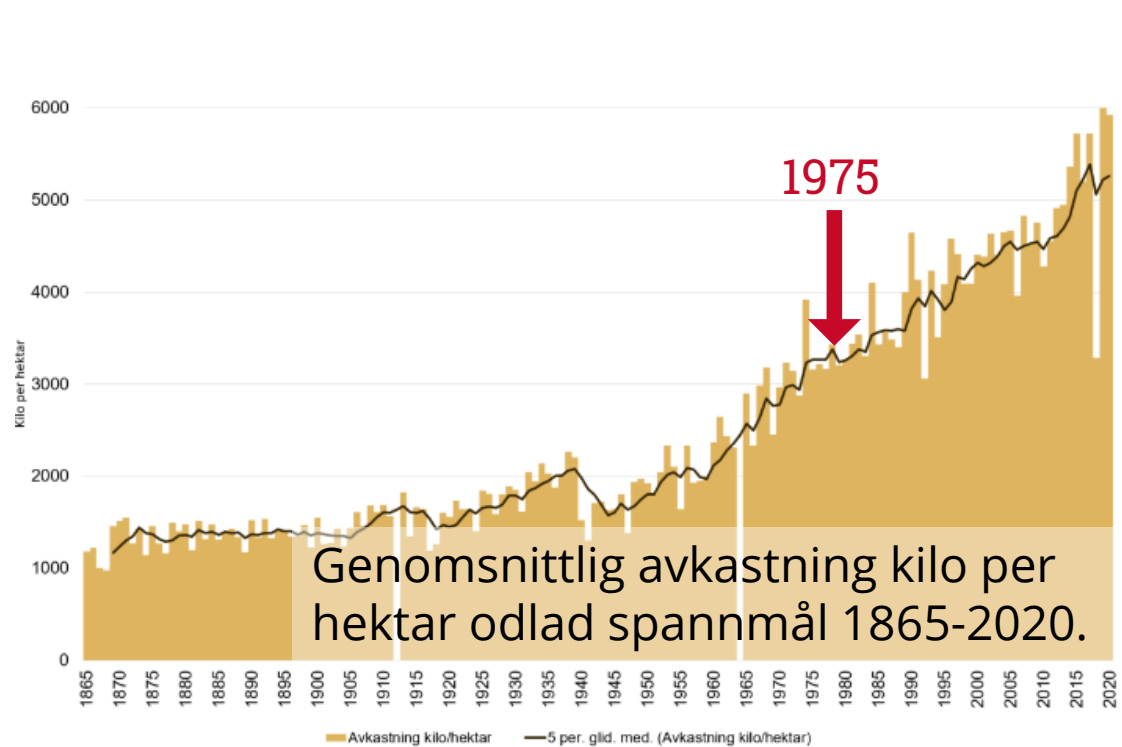

Vad håller tillbaka lantbrukaren?

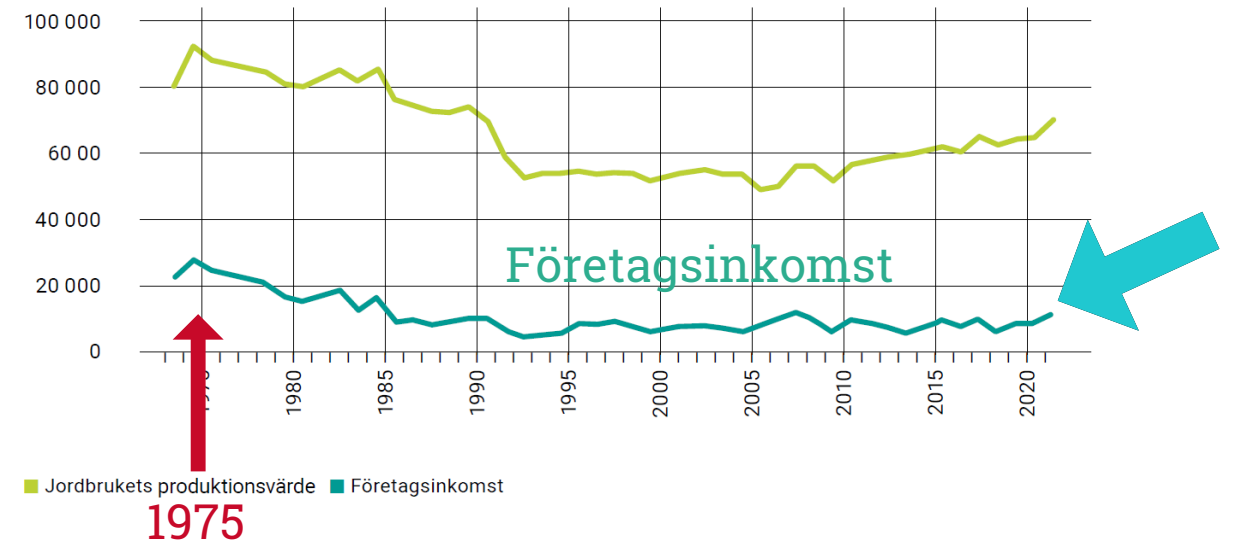

Avkastning och lönsamhet inom lantbruket

Figur 13. Jordbrukets produktionsvärde och företagsinkomst 1973–2021, miljoner kronor i 2020 års priser. Företagsinkomst efter att alla kostnader utöver företagarens arbetsersättning och ränta på eget kapital dragits av. (Jordbruksverket 2023e)

Dagens förutsättningar ett resultat av marknad och politik

- Fokus på konkurrenskraft genom volym av fåtal varor
- Långsiktiga risker med dagens livsmedelssystem och lantbruk underskattas
- Lantbrukets roll för naturförvaltning underfinansieras
- Lantbrukets roll för beredskap underskattas

Vision till 2030

Den svenska livsmedelskedjan år 2030 är globalt konkurrenskraftig, innovativ, hållbar och attraktiv att verka inom.

Övergripande målet

Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Mål för 3 strategiska områden

Regler och villkor

Målet för det strategiska området Regler och villkor ska vara att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklningar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Konsument och marknad

Målet för det strategiska området Konsument och marknad ska vara att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Kunskap och innovation

Målet för det strategiska området Kunskap och innovation ska vara att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Naturskyddsföreningen

Förlusten av biologisk mångfald och förlusten av lantbruksföretag hänger ihop

Strukturrationaliseringen i svenskt jordbruk går mycket snabbt. I södra Sveriges slättbygder har 10 gårdar blivit till en, på bara 25 år. Omvandlingen får stora konsekvenser, både för hur landskapet ser ut, för den biologiska mångfalden – och för de bönder som överlevt i konkurrensen.

9 av 10 jordbruk borta på 25 år

PUBLICERAD 9 MAJ 2015

Omvandlingen i jordbruket är långt mer dramatisk än vad som syns i den officiella statistiken, visar ny lantbruksforskning. Så många som 9 av 10 jordbruk har lagt ner i slättbygderna de senaste 25 åren. Svenska bönder tvingas nu till nya strategier för att överleva.

Naturskyddsforeningen

Livsmedelssystemet har
blivit sårbart.

Vår försörjningsförmåga
och beredskap är låg.

Publicerad 2022-07-07

Forskare: Sluta lappa och laga ett ohållbart livsmedelssystem

Pandemin och Rysslands invasion av Ukraina har satt frågan om vårt nuvarande livsmedelssystem och tillgången till råvaror i fokus. Istället för att lappa och laga ett ohållbart system med kortsiktiga lösningar och bidrag, behöver politikerna nu ta tillfället i akt att tänka hållbarhet och beredskap i ett för att möta miljö- och klimatkrisen och andra kriser samlat.

Billig mat genom
storleksrationalisering
och intensifiering

Ett rikt odlingslandskap
med en mångfald av
livskraftiga
lantbruksföretag

Men storleksrationalisering är inte dålig i sig...

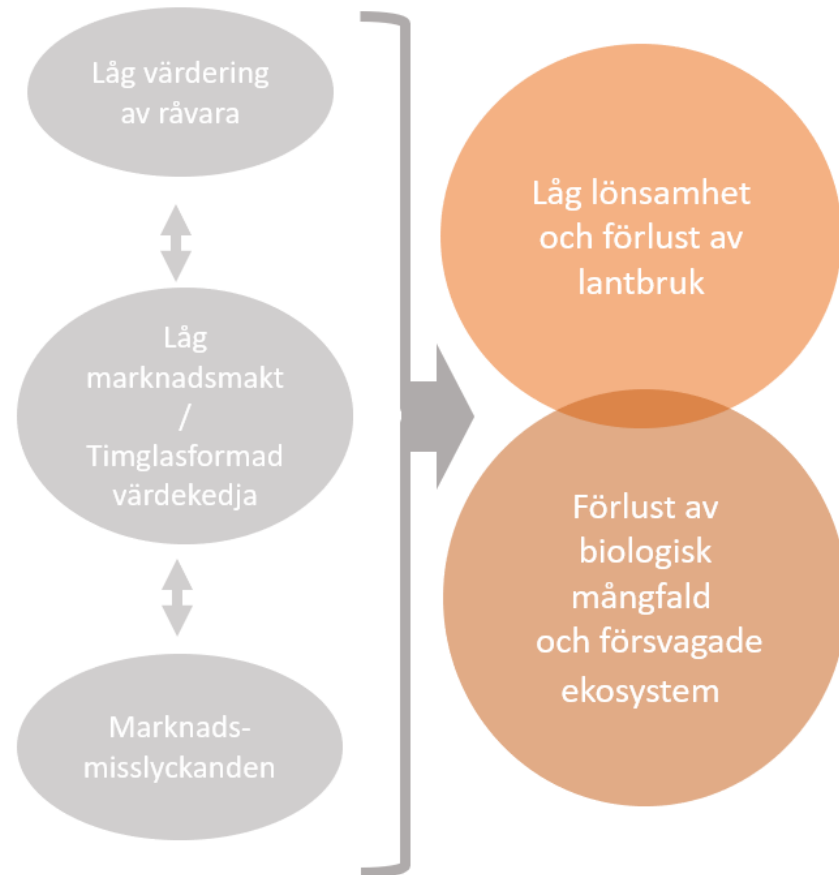
Bra lösningar på
dåtidens behov

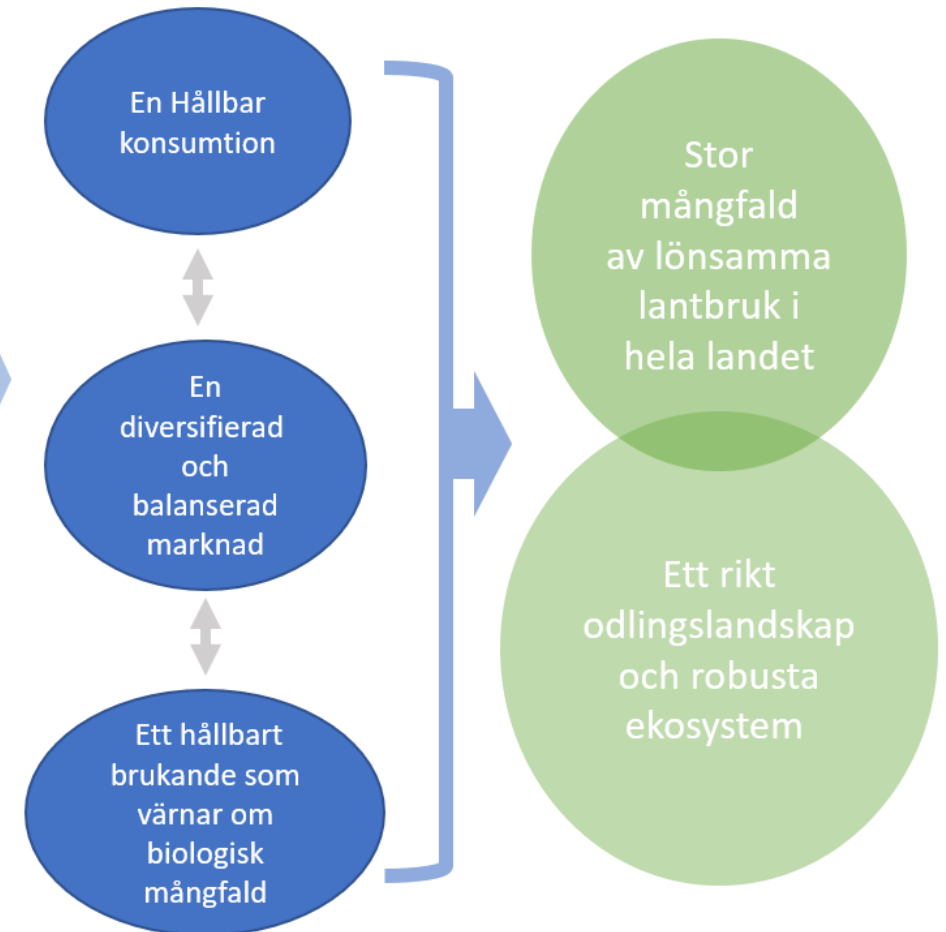
Dagens utmaningar
med naturkris och
förlust av
lantbruksföretag

Ett sårbart livsmedelsystem

Ett resilient och hållbart livsmedelssystem

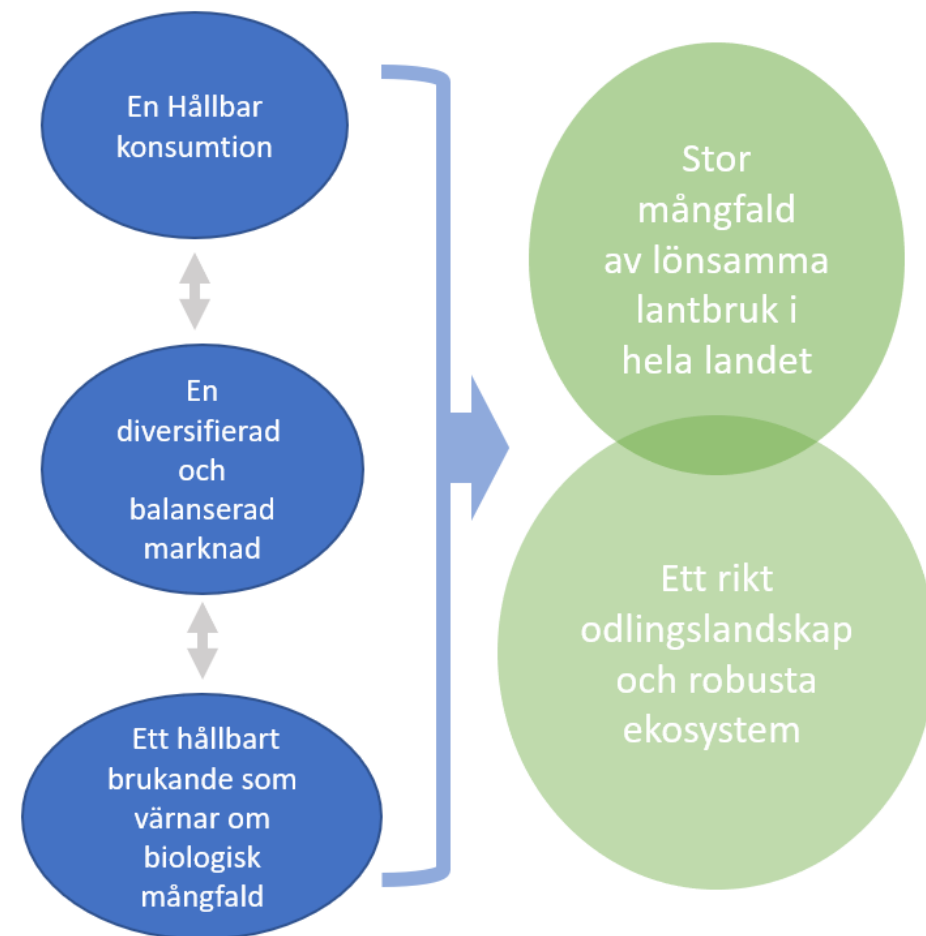

Hävstänger på vägen framåt →

- Integrerad konsumentvägledning från myndigheter, livsmedelsindustri och handel
- En bred diskussion om den globala handeln med livsmedel
- En marknadsutveckling som fördelar risk och resurser i värdekedjan
- En grön skatteväxling för jordbruket och livsmedelskedjan
- En jordbrukspolitik som belönar diversifiering och miljönytta = robusthet

Ett resilient och hållbart livsmedelssystem

Lantbruket, och därmed livsmedelssystemet,
handlar om mycket mer än mat.

#Landsbygd #Naturnyttor #Beredskap #Ekosystem #Kultur

Lantbruket behöver ett mer mångfacetterat och rättvist uppdrag.

Vilken roll kan
Naturskyddsföreningen
spela?

Våra
livsmedelsstrategier
är viktiga!

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Meddelande nr 2019:17

Regional livsmedelsstrategi för Jönköpings län 2030

I Jönköpings län har vi nära till bra mat

Naturskyddsforeningen

BONUSMATERIAL

Naturskyddsföreningens inspel till Livsmedelsstrategin 2.0

Fokus på frisk natur för att framtidssäkra lantbruket

Bredda basen för lönsamhet → stoppa nedläggning

Öka produktionen av framtidens mat

Fokus på optimerad markanvändning

Minskat beroende = ökad beredskap

Främja en hållbar konsumtion

Hur ökar vi lantbrukets intäkter och miljönytta samtidigt?

Lågt värderad råvara – globala marknader

- Handelstullar?
- Slopad moms på mat?
- Miljöoffensiv offentlig upphandling?
- Siffersatta mål för inhemsk försörjningsförmåga (EU/Sverige)?

Marknadsmislyckanden

- En grön skatteväxling för lantbruket
- Betala för ekosystemtjänster?
- Skatt på miljöskadliga insatsvaror – förorenaren betalar?
- Belöna cirkulära resursflöden?

Bondens låga marknadsmakt

- Konkurrenslagstiftning / handelsmetoder?
- Kooperativa lösningar 3.0?
- Stärk nischmarknader och direktförsäljning?
- Matkronor till primärled?
- Regionala driftsstöd "lanthandelsstöd m.m."?
- FOU nya affärsmodeller / samverkan mellan gårdar ?
- Rskfördelning i värdekedjan?

Konsumtionens påverkan

- Ökad offentlig styrning – offentliga kök?
- Lyft botten – lagstifta bort miljöskadlig mat?
- Miljömässiga fotavtrycksmärkningar?

Ett hållbart brukande i ett rikt odlingslandskap kräver friska ekosystem

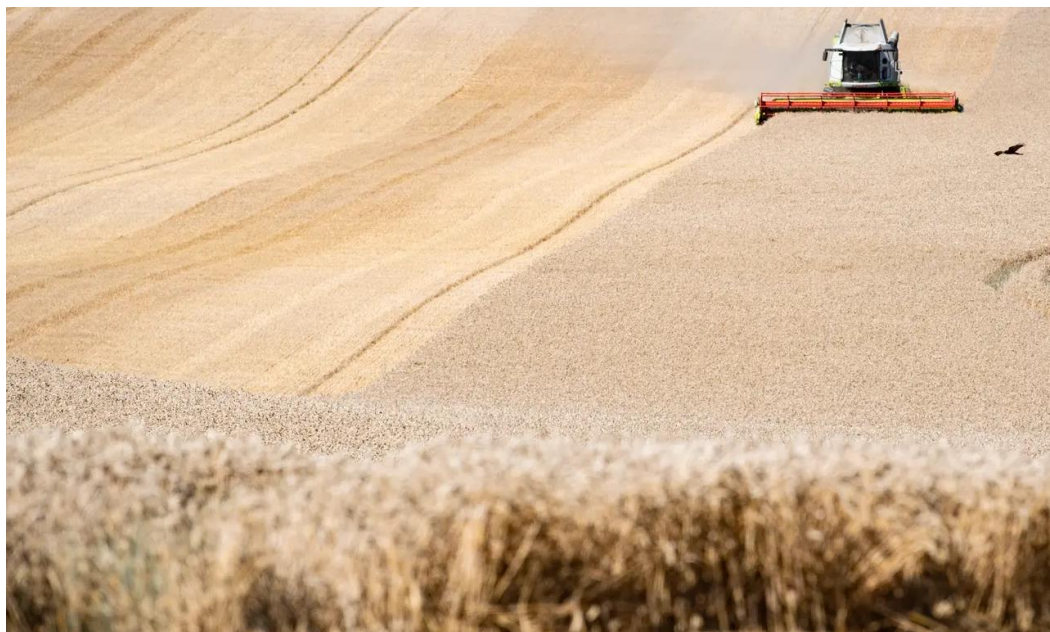
- **Diversifiera landskapet i stort**
 - Mångfald av livsmiljöer
 - Biologiskt fungerade landskap
 - Vårda vattnet
 - Kulturlandskap och kulturarv
- **Främja fler värden på den produktiva marken**
 - Mera mångfald i växtföljder
 - Biologisk mångfald på åkern och i jorden
 - Kolinlagring
 - Minskad negativ belastning

Målkonflikten mellan låg värdering av lantbrukets produkter och en mångfald av lantbruksföretag i en frisk natur måste fram i ljuset.

Vi behöver förändra både konsumtion och produktion

Det lönar sig inte på gårdsnivå.

EKONOMI OCH KONJUNKTUR

Ihållande lågpristrend och hårdnande EMV-konkurrens – rekordlåg lönsamhet hotar

23 FEBRUARI 2024

Livsmedelsindustri
och handel pressas
också att rationalisera

Den sammanvägda
kostnaden för
livsmedelssystemets
omställning behöver
diskuteras och
konkretiseras.

Livsmedelsberedskap, klimat och natur

KOSTNADER FÖR JORDBRUKETS GRÖNA OMSTÄLLNING

Näringspolitisk
rapport från LRF

#1

EN BESKRIVNING FRÅN LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND
ÖVER DE SAMMANLAGDA KOSTNADERNA FÖR
JORDBRUKETS GRÖNA OMSTÄLLNING